

Motion till riksdagen 2005/06:MJ342

av **Jörgen Johansson och Birgitta Carlsson (c)**

Tillgängliga väderdata

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att via SMHI kostnadsfritt få observationer och MHO-data som är av betydelse för befolkningen i dess beslut om skydd mot väderrelaterade skador.

Motivering

Klimatförändringen har inneburit att antalet naturkatastrofer blir allt vanligare idag. Frågan är hur vi skall kunna förebygga skador på människor, fastigheter och anläggningar. En åtgärd är givetvis att förebygga skador via tekniska lösningar. En annan är att via information förbereda invånare om exempelvis väntande och onormala vattenflöden.

De onormala vattenflödena verkar bli allt vanligare. Sundsvall hade t.ex. ett 100-årsflöde år 2000, ett 100-årsregn 2001 och ett 70-årsregn i fjol. I Ljunganområdet regnade det för något år sedan 146 mm på tio timmar varvid hela samhället, inklusive de stora vägarna, drabbades. Följden blev ras och skred som tog med sig broar, vägar och ledningar. I Sundsvall kostade runt 300 källaröversvämningar Sundsvall Vatten ca 6 miljoner kronor. Totalt kostade översvämningarna ca 26 miljoner kronor för VA-bolaget. Liknande faror finns för kommuner som Västerås och Köping om ett extremt regn drabbar Mälardalen. System att förvarna för den typen av regn bör införas på ett smidigt och kostnadsfritt sätt för såväl privatpersoner som offentlig sektor. Dagens trend att bygga vattennära innebär extraordinära risker. Ett exempel på detta är stormen den 8 januari då vattennivån steg med 1,5 meter över den normala nivån och flera tunnlar riskerade att vattenfyllas. En mer strikt norm erfordras i framtiden för att förhindra byggnation på farliga platser. Trots detta finns redan byggnation som måste beaktas i samband med extraordinära väderförhållanden.

SMHI, som myndighet, framarbetar uppgifter om olika vädersituationer och kan på ett smidigt sätt tillhandahålla basdata om nederbörd, vattenstånd

Fel! Okänt namn på

och liknande (s.k. MHO-data, vilket står för meteorologisk, hydrologisk och oceanografisk).

Det förefaller som om man inte har tänkt på att fler än enbart myndigheter kan ha stort intresse av att ha direkt tillgång till aktuella data, till grund för egna beslut om skadeförebyggande åtgärder. Det förhärskande perspektivet är det klassiska; myndigheterna samlar in information och bearbetar den till en färdig slutsats (i detta fall en prognos eller varning), som presenteras för folket. Naturligtvis skall SMHI fortsätta att utarbeta prognoser och varningar och gå ut med dem via i förväg upparbetade kanaler, men med Internet finns nu möjlighet att även låta alla medborgare ta del av den information som de anser relevant, och dra sina egna slutsatser.

Ser man hotande moln torna upp sig vid horisonten ska man kunna gå in på Internet och se en sekvens av färskas radarbilder som visar om regnet är på väg mot en, hur intensivt det är, hur snabbt det rör sig osv. Bor man vid ett vattendrag och vattnet börjar stiga farligt högt, ska man kunna gå in och se om vattenståndet någon mil uppströms har fortsatt att stiga eller om det är på väg att kulminera. I bägge fallen kan man få information som hjälper en att fatta rätt beslut om att skydda liv och egendom mot vattenskador. Exempelen kan mångfaldigas.

De väderradarbilder som SMHI presenterar idag är flera timmar gamla och därmed inaktuella. Som kontrast kan nämnas att de boende längs Lagan i Värnamo via Internet kan följa vattenståndets variationer, timme för timme, i amerikanska bäckar och åar utanför Seattle men har ingen som helst information om det vattendrag de själva bor intill.

Kostnaden för att lägga ut dessa uppgifter på Internet är förmodligen mycket liten, särskilt i jämförelse med de skadekostnader som kan sparas in. Däremot kommer sannolikt ett sådant förfarande att innebära att SMHI tappar en del av de intäkter man får idag genom att sälja väderinformation till lantbrukare, affärsidkare, media och andra. Utifrån ett samhällsperspektiv uppväger inte det bortfallet de vinster som kan uppnås. Samhället bör, som en del i det skadeförebyggande arbetet, göra information om väderförändringar tillgängliga för allmänheten kostnadsfritt via Internet. Detta bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 27 september 2005

Jörgen Johansson (c)

Birgitta Carlsson (c)